Ilmiy tadqiqotlar va ularning yechimlari jurnali
Aoka guvohnoma № 323759 ISSN: 3060-4818

ISAJON SULTON NASRIDA FOLKLORIZMNING TURLARI VA ULARNING BADIIY-ESTETIK FUNKSIYASI

Nuritdinova Nigina Faxritdin qizi
https://doi.org/10.5281/zenodo.23324515

Annotatsiya. Maqolada Isajon Sulton nasrida folklor unsurlarining qo‘llanish darajalari tasniflanib, ularning badiiy matndagi vazifasi yoritiladi.
Kalit so‘zlar: folklorizm, mif, afsona, badiiy-estetik funksiya, Isajon Sulton.

Аннотация. В статье классифицируются уровни использования фольклорных элементов в прозе Исажона Султона и раскрывается их функция в художественном тексте.
Ключевые слова: фольклоризм, миф, легенда, художественно-эстетическая функция, Исажон Султон.

Annotation. The article classifies the levels at which folklore elements are used in Isajon Sulton’s prose and examines their function in the literary text.
Keywords: folklorism, myth, legend, artistic and aesthetic function, Isajon Sulton.

Zamonaviy o‘zbek adabiyotshunosligida folklor va yozma adabiyot munosabati dolzarb masalalardan biridir. Isajon Sulton ijodida folklor tashqi bezak emas, badiiy matnning g‘oyaviy-estetik o‘qini belgilovchi omil sifatida namoyon bo‘ladi. Adib asarlarida folklorizmning to‘rt turi kuzatiladi.

Oddiy folklorizm qahramon nutqiga maqol, matal, rivoyat va xalqona iboralarni singdirib, asarning milliy koloritini kuchaytiradi. Murakkab folklorizm afsonaviy va mifologik unsurlarni yozuvchi tafakkuri bilan uyg‘unlashtirib, ularni g‘oyani rivojlantiruvchi vositaga aylantiradi. Analitik folklorizm qahramonlarning ichki dunyosi, falsafiy izlanishlari va ma’naviy kurashini ochishga xizmat qiladi. Sintezlashgan folklorizm folklor va yozma adabiyot elementlarini birlashtirib, ularni asarning g‘oyaviy-estetik markaziga aylantiradi.

Bu turlar bir-birini inkor etmaydi, balki bir-birini to‘ldiradi va yaxlit badiiy tizimni hosil qiladi. Tadqiqot Isajon Sulton nasrida folklor tasodifiy qo‘llanmaganini, u qahramon xarakterini ochish, syujetni boyitish va falsafiy mazmunni kuchaytirishning asosiy vositasi ekanini ko‘rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Тошева Н. Ҳозирги ўзбек насрида фольклорга оид унсурларнинг поэтик функцияси (Исажон Султон насри мисолида): Филол. фан. бўйича фалсафа д-ри (PhD) дисс. – Тошкент, 2020.
2. Султонова Н. Исажон Султон романларида бадиий компонентлар модификацияси: Филол. фан. бўйича фалсафа д-ри (PhD) дисс. – Қарши, 2020.
3. Пропп В. Я. Морфология сказки. – Л.: Наука, 1970. – 208 с.
4. Мелетинский Е. М. Поэтика мифа. – М.: Наука, 1976. – 407 с.
5. Sulton I. Boqiy darbadar. – Toshkent, 2010.
6. Sulton I. Hazrati Xizr izidan. – Toshkent, 2018.